

Remissvar
Justitiedepartementet

Dnr
Ju2024/01778

Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – behov och föreslagna förändringar. SOU 2024:63

Sveriges Lärare har inbjudits att svara på rubricerad remiss. Förbundet yttrar sig kring de delar som har konsekvenser för förbundets medlemmar.

Inledning

Sveriges Lärare välkomnar intentionen i delbetänkandet att förbättra informationsutbytet mellan myndigheter för att stärka samverkan och förebygga brottslighet, särskilt i syfte att skydda barn och unga. Vi ser att ett effektivt informationsutbyte kan bidra till en tryggare och mer rätts-säker skolmiljö samt stärka det brottsförebyggande arbetet. Samtidigt måste dessa ambitioner vägas mot riskerna för negativa konsekvenser för skolan som en trygg plats för lärande och förtroende mellan elever, vårdnadshavare och skolans personal.

Förslaget om en generell sekretessbrytande bestämmelse kan förbättra skolans samverkan med socialtjänsten och brottsbekämpande myndigheter i frågor som rör enskilda elever. Detta kan ge skolorna bättre verktyg för att skydda unga från rekrytering till kriminella miljöer och skapa bättre förutsättningar för brottsförebyggande insatser.

Vi instämmer i behovet av att sekretesslagstiftningen ska blir mer tydlig och lättöverskådlig för att underlätta tillämpningen. Enkla och rättssäkra regler gynnar lärare och skolledare i deras dagliga arbete och stärker möjligheterna att agera snabbt och korrekt vid behov av samverkan.

Risker och utmaningar för skolan

Trots de positiva syftena ser vi betydande risker om förslagen genomförs utan noggranna överväganden:

Förtroendefrågan

Ett utökat informationsutbyte kan riskera att förtroendet för skolan som en trygg och neutral miljö undermineras. Om elever eller vårdnadshavare upplever att känsliga uppgifter kan spridas vidare, finns en risk att de inte vågar söka stöd från skolpersonal eller elevhälsan. Detta kan särskilt påverka elever från utsatta miljöer eller familjer med skyddade personuppgifter.

Tillämpning och rättssäkerhet

Den föreslagna generalklausulen är bred och lämnar stort tolkningsutrymme för vilken information som ska delas och i vilka situationer. Det behovsrekvisit som föreslås ("behövs") väcker frågor. Vilken närmare tröskel krävs för att sekretessgenombrott ska komma i fråga? De

oklarheter som råder gällande begreppet behövs kan skapa osäkerhet för skolpersonal som måste bedöma om det finns förutsättningar för sekretessgenombrott. Utan ytterligare vägledning är risken att tillämpningen blir ojämlig mellan kommuner och skolor.

Integritet och skydd för barn

Barnets bästa måste alltid vara vägledande. Förslaget kan innebära att skolor tvingas lämna ut känsliga uppgifter som senare används i andra myndighetsprocesser, vilket kan påverka barnets integritet och trygghet. Detta är särskilt känsligt i frågor som rör elever med skyddade personuppgifter eller barn i familjer med kopplingar till organiserad brottslighet.

Administrativa och ekonomiska konsekvenser

Ett ökat informationsutbyte kommer sannolikt att medföra en ökad administrativ börda för skolans personal, vilket kan ta resurser från kärnverksamheten – undervisning och elevhälsa. Detta bör beaktas och regleras för att undvika att lärare och skolledare får ytterligare arbetsuppgifter som påverkar deras huvuduppdrag.

Sveriges Lärares ställningstagande

Skolans roll som en trygg plats för lärande måste värnas

Sveriges Lärare betonar vikten av att skolan ska vara en trygg miljö där elever och föräldrar känner förtroende för personalen. Detta förtroende riskerar att undergrävas om informationsutbytet breddas utan tydliga ramar och skyddsmekanismer för känsliga uppgifter.

Förebyggande arbete måste prioriteras framför repressiva åtgärder

För att minska behovet av repressiva insatser anser Sveriges Lärare att skolan behöver ökade resurser för förebyggande arbete. Detta inkluderar satsningar på elevhälsa, psykosocialt stöd och kompetensutveckling för lärare samt reglering av klasstorlekar och undervisningstid för att skapa en trygg och stabil skolmiljö.

Intresseavvägningar och tydliga riktlinjer

Vi ser ett behov av förtydliganden under den fortsatta beredningen om hur intresseavvägningar ska göras i praktiken. Det är särskilt viktigt att klargöra när sekretess ska gälla för att skydda barns och elevers rättigheter och integritet. Myndigheternas olika uppdrag måste balanseras med hänsyn till barns behov av stöd och utbildning.

Undvikande av administrativa överbelastningar

Ett utökat informationsutbyte får inte innebära en orimlig administrativ börda för skolan. Det är därför avgörande att digitala system och tydliga rutiner utvecklas för att stödja ett effektivt och rättssäkert informationsutbyte utan att belasta lärare och skolledare.

Skydd av känsliga uppgifter

För elever med skyddade personuppgifter eller andra särskilda omständigheter måste sekretessen stärkas i syfte att säkerställa deras trygghet. Risken att dessa elevers uppgifter röjs i samband med informationsutbyte måste minimeras, och ytterligare vägledning behövs för att hantera sådana fall.

Avslutning

Sveriges Lärare stödjer behovet av att stärka samverkan mellan myndigheter genom förbättrade möjligheter till informationsutbyte. Samtidigt måste detta ske med största möjliga hänsyn till skolans roll som en trygg och tillitsfull miljö för barn och unga. Vi förespråkar en noggrann avvägning mellan behovet av informationsutbyte och skyddet av barns rättigheter och integritet. För att skolan ska kunna vara en stabil och förebyggande kraft i samhället krävs också att resurser tillförs för att stärka det långsiktiga förebyggande arbetet.

Stockholm, 17 december 2024

Sveriges Lärare

Anna Olskog

Anna Olskog
Förbundsordförande

Per Båvner
Utredare